

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 340/2023-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Babjak s. r. o., Zvonárska 8, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 3S/39/2021-121 z 28. marca 2023 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu o zastavení konania o kasačnej sťažnosti. Uznesenie žiada zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Krajský súd rozsudkom z 29. septembra 2022 zamietol správnu žalobu sťažovateľa. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, no za jej podanie nezaplatil súdny poplatok. Preto ho súd na jeho zaplatenie vyzval uznesením, ktoré mu bolo doručené 7. januára 2023. Pritom ho poučil, že ak ho v lehote nezaplatí, konanie o kasačnej sťažnosti zastaví. Sťažovateľ poplatok v tejto lehote nezaplatil. Krajský súd uznesením vyššieho súdneho úradníka zo 14. februára 2023 preto konanie o kasačnej sťažnosti podľa § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) zastavil.

3. Proti tomu podal sťažovateľ sťažnosť. Tvrdil, že mal byť použitý § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého súd pre nezaplatenie poplatku konanie nezastaví, ak už začal konať vo veci samej. To malo byť naplnené tým, že krajský súd jeho kasačnú sťažnosť doručil žalovanému ešte v decembri 2022 a následne mu v januári 2023 doručil vyjadrenie žalovaného. Sťažovateľ argumentoval nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 357/2020.

4. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením bola sťažnosť sťažovateľa zamietnutá. Podľa krajského súdu procesný úkon doručenia kasačnej sťažnosti žalovanému nie je jej prejednaním, ktoré by podľa § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch bránilo zastaveniu konania. Poukázal na to, že takýmto úkonom nie je ani priznanie odkladného účinku správnej žalobe podľa § 185 písm. a) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) tak, ako to vyplýva z nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 231/2018. Začatím konania vo veci samej je otvorenie pojednávania kasačného súdu.

III.

5. Podľa sťažovateľa je zastavenie konania o jeho kasačnej sťažnosti nesprávne a jej doručením žalovanému začal krajský súd konať vo veci samej. Poukázal na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 357/2020, podľa ktorého súd má konať so žalovanými až po splnení podmienok na takýto postup. Ak zákon ponúka interpretačnú cestu, ktorá nebude viesť k zastaveniu konania, treba ju využiť. Podľa sťažovateľa slovné spojenie už začal konať vo veci samej sa má vykladať tak, že ním je prvý aktívny úkon súdu týkajúci sa veci samej. Inak by nemalo žiaden význam, aby súd doručoval žalobu žalovanému a vyzýval ho na vyjadrenie sa k nej. Ak by malo platiť, že následne pre nezaplatenie súdneho poplatku konanie zastaví, šlo by o zbytočnú činnosť súdu. Oboznamovanie účastníkov konania s podaniami s výzvou súdu na vyjadrenie je obdobou prednesu na pojednávaní. Ak súd začal konať vo veci samej a dodatočne zistí, že ide o prípad, keď mal konanie zastaviť, môže uznesením vyrubiť súdny poplatok a následne ho vymáhať.

6. Podľa sťažovateľa sa krajský súd s týmto názorom ústavného súdu napriek jeho argumentácii nevysporiadal. K odkazu krajského súdu na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 231/2018 uviedol, že z neho vyplýva opak, teda že rozhodnutie o odkladnom účinku správnej žaloby má charakter úkonu vo veci samej, ktorý bráni zastaveniu konania podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. Podľa sťažovateľa krajský súd rezignoval na ústavne súladný výklad § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch a jeho uznesenie je zmätočné, nepresvedčivé, nepreskúmateľné a arbitrárne.

IV.

7. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ústava ani dohovor negarantujú právo na bezplatné súdne konanie. Rozhodovanie o súdnych poplatkoch spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa sekundárne dotýka účastníka konania, vzhľadom na jeho podstatu v zásade nedosahuje intenzitu porušenia základných práv. Rozhodovanie o súdnych poplatkoch (zákonných predpokladoch oslobodenia, následkoch nepriznania oslobodenia, zastavení konania pre ich nezaplatenie) spadá do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 224/2018, II. ÚS 361/2015), ktorých vecou je vymedziť kritériá aplikácie ustanovení zákona týkajúcich sa súdnych poplatkov (I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011).

8. Ústavnou sťažnosťou nastolená právna otázka sa týka zákona o súdnych poplatkoch, konkrétne jeho § 5 ods. 1 písm. a), podľa ktorého poplatková povinnosť vzniká podaním kasačnej sťažnosti, a § 10 ods. 1, podľa ktorého ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním kasačnej sťažnosti, súd vyzve poplatníka, aby ho zaplatil v určenej lehote, a ak aj napriek výzve a poučeniu poplatok nebol

v lehote zaplatený, súd konanie zastaví. Osobitný význam má výklad § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého súd konanie nezastaví, ak už začal konať vo veci samej.

9. Nedá sa nestotožniť so záverom namietaného uznesenia, že poplatková povinnosť sťažovateľovi vznikla podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch už podaním kasačnej sťažnosti. § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch umožňuje zaplatiť poplatok v dodatočnej lehote, ktorú možno z jej povahy označiť za lehotu na nápravu. Účelom výzvy nie je uložiť poplatkovú povinnosť, ale upozorniť na jej nesplnenie (III. ÚS 196/2018, I. ÚS 379/2022). Sťažovateľ poplatok za kasačnú sťažnosť nezaplatil v súdom stanovnej lehote. Bolo na sťažovateľovi, aby dbal na splnenie všetkých procesných povinností tak, aby súdy mohli pokračovať v konaní (III. ÚS 196/2008, III. ÚS 563/2018). Sťažovateľ nerešpektoval pokyn okresného súdu vo výzve, a preto k zastaveniu konania došlo zo zákonných dôvodov, čo vylučuje možnosť porušenia ústavných práv sťažovateľa (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

10. Rozhodujúca námietka sťažovateľa sa týka toho, že nebol dôvod na zastavenie konania, keďže krajský súd začal konať vo veci samej, keď pred predložením kasačnej sťažnosti najvyššiemu správne súdu ju doručil na vyjadrenie žalovanému. K aplikácii § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch sa ústavný súd už vyjadril pri obdobných úkonoch okresného súdu pred predložením dovolania najvyššiemu súdu v civilnom spore. V uznesení č. k. III. ÚS 279/2023 dospel k záveru, že v dovolacom konaní koná vo veci samej výlučne dovolací súd, a úkony, ktoré zo zákona vykonáva v tomto konaní okresný súd, sú prípravnými úkonmi, ktoré bez ohľadu na poradie ich vykonania nemožno považovať za úkony vo veci samej. Tento záver možno vzťahovať aj na vec sťažovateľa, keďže kasačná sťažnosť rovnako ako dovolanie smeruje proti právoplatným rozhodnutiam nižších súdov, ktoré v týchto osobitných procesoch plnia úlohy spojené s predložením opravných prostriedkov najvyššiemu súdu, resp. najvyššiemu správne súdu. To platí o to viac, že termín vec sama SSP vôbec nepoužíva a Civilný sporový poriadok s ním pracuje len v spojení s rozhodovaním súdu prvej inštancie. Najvyšší správny súd v konaní o kasačnej sťažnosti vykonáva prieskum napadnutého právoplatného rozhodnutia správneho súdu a v tom spočíva vec sama konania o kasačnej sťažnosti.

11. Na vec sťažovateľa nepriliehajú závery nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 231/2018, keďže predmetom prieskumu nebolo uznesenie o zastavení konania o kasačnej sťažnosti, ale konania o správnej žalobe pre nezaplatenie poplatku za jej podanie potom, ako krajský súd uznesením podľa § 185 písm. a) SSP odložil vykonateľnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy. V tomto náleze bolo rozhodnutie podľa § 185 písm. a) SSP posúdené ako úkon vo veci samej, ktorý bráni zastaveniu konania o správnej žalobe podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. Na vec sťažovateľa nemožno vzťahovať ani závery nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 357/2020, ktorý potrebu extenzívneho výkladu formuloval nie k § 10 ods. 1 a 2, ale k § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého od poplatkov sú oslobodené charitatívne organizácie. Potreba výkladu v prospech poplatníka bola formulovaná k hmotnoprávnemu ustanoveniu zákona, a nie k § 10 zákona o súdnych poplatkoch, ktorý stanovuje následky nezaplatenia inak nesporného poplatku.

12. Napokon neobstojí ani námietka sťažovateľa o nedostatočnom odôvodnení uznesenia krajského súdu. Do základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) patrí aj právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06), teda na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné

otázky. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Krajský súd svoje rozhodnutie jasne a zrozumiteľne odôvodnil a je z neho zrejmá jeho právna úvaha a vysporiadanie sa s podstatou argumentácie sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. To, že krajský súd adresne, obdobne, ako je uvedené v predchádzajúcom odseku, neuviedol dôvod, pre ktorý na vec sťažovateľa nepoužil závery nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 357/2020, nemožno považovať za takú vadu, ktorá by mala za následok porušenie ústavných práv sťažovateľa. Tak by tomu bolo vtedy, ak by závery tohto nálezu bolo vôbec možné vzťahovať na vec sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu